

1. Okoń W. Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej / W. Okoń. – Warszawa : Wydawnictwo PWN, 1987. – S. 55–56.
2. Okoń W. Słownik pedagogiczny / W. Okoń. – Warszawa : Wydawnictwo PWN, 1975. – 257 s.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 375 с.
4. Source: Eurydice (2005), The system of education in Poland, Warsaw: Foundation for the Development of the Education System, Socrates program, 5 p.
5. USTAWA. z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, 1954, 1985 i 2169 oraz z 2017 r. poz. 60). ogłoszono dnia 2 grudnia 2016 r.
6. USTAWA z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym. Dział I. System szkolnictwa wyższego. Rozdział 1. Przepisy ogólne. Art. 1. 1.

HREKH O. V., DOBROVOLSKA S. R.
Lviv National Agrarian University

FOREIGN LANGUAGE TRAINING IN SECONDARY SCHOOLS IN POLAND AND UKRAINE

Summary

In the article, the authors considered the concept of foreign language training and secondary schools in Ukraine and Poland in the method of comparativism. The fuzziness of the boundaries of the term leads to the fact that under the notion of "foreign language training" is understood simply teaching foreign languages, as foreign language training is identified with foreign language education, which is also usually reduced to the characteristics of the process of teaching a foreign language, which involves the implementation of various goals at various stages of society development. An attempt to compare the philosophy of these two terms was the purpose of this study.

Key words: *foreign language training, secondary school, language competences, educational preparation, foreign languages.*

УДК 811.111'38

ДМИТРОШКІН Д. Е.
Хмельницький національний університет

КОМПОНЕНТИ ТА МОДЕЛІ ОСНОВОСКЛАДАННЯ В СУЧАСНІЙ СПОРТИВНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Анотація

У статті проаналізовано основні моделі основоскладання в сучасному американському спортивному дискурсі. Детально описана архітектоніка складних лексичних одиниць, які використовуються в сучасних спортивних текстах. Проаналізовано частотність вживання основних компонентів композитних номінативів.

Ключові слова: *американський спортивний дискурс, композита, архітектоніка складних лексичних одиниць, моделі основоскладання.*

Необхідність в компактній номінації викликає все більше і більше нових складних номінативних одиниць. Чимало вчених здійснювали спроби опису складних слів, процесу їх

детермінологізації та стилістичних функцій, виконуваних ними. Зокрема, П. М. Карашук, М. М. Полюжин, Д. І. Квеселевич, Л. Ф. Омельченко, Г. Марчанд та інші у своїх працях описували функціонування структурно-складних лексичних одиниць англійської мови. Окрему увагу на семантику складних слів звертали увагу О.Д. Мешков, Л. Блумфілд. Існує чимало праць, присвячених опису стилістичних функцій, які виконують структурно-складні лексичні одиниці (І. В. Арнольд, Н. Фабб), але й досі залишається мало праць, присвячених опису стилістичних функцій складних слів американського спортивного дискурсу. У своєму дослідженні ми, головним чином, спираємось на праці А. П. Чудінова, який структурував та детально описав спортивні метафори, які використовують російські політики.

Актуальність дослідження визначається відсутністю комплексних робіт, присвячених вивченню складних слів у спортивному дискурсі. Дослідження композитних номінантів в спортивних текстах дає змогу краще зрозуміти процеси словоскладання в сучасній англійській мові.

Предметом дослідження є компоненти та моделі спортивних композитних номінантів.

Об'єктом дослідження є структурно-складні лексичні одиниці, що функціонують в американському спортивному дискурсі.

Мета дослідження: проаналізувати можливі компоненти та моделі складних лексичних утворень сучасної терміносистеми. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- 1) проаналізувати основні компоненти, які можуть використовуватися для утворення складних лексичних одиниць в мові спорту;
- 2) проаналізувати основні моделі архітекτονіки композитних номінантів в американському спортивному дискурсі.

Існують складні слова з номінативним, вербальним і ад'єктивним головним компонентом. Класифікації, що спираються на синтетичну категорію слова, певною мірою, проблематичні, адже в англійській мові багато слів належать більш ніж до однієї лексико-граматичної категорії, наприклад *walk* є біфункціональним (іменником і дієсловом), *blind* може бути прикметником, дієсловом і іменником. Та все ж ми будемо використовувати такий підхід, оскільки він дає чіткий спосіб стратифікації і дисперсії композитів на відміну від інших можливих підходів, які являються менш надійними. Г. Бреклі [3], наприклад, наводить понад сотні різних семантичних класів, а А. Г. Хетчер лише чотири [7].

У подальшому ми не беремо до уваги складні слова з більш ніж двома компонентами, оскільки багатокомпонентні композити утворюються за тими ж структурними і семантичними зразками, що і двокомпонентні композити. Так, наприклад, Г. Марчанд попередньо розробив типи можливих комбінацій кореневих морфем у структурі композитних номінацій різних лексико-граматичних категорій [10]. У таблиці 1 зображено чотири основні лексико-граматичні категорії: іменник, дієслово, прикметник і прийменник.

Таблиця 1

Основні лексико-граматичні категорії компонентів складних слів

	Іменник (n)	Дієслово (v)	Прикметник (a)	Прийменник (p)
n	sinbin	stickhandle	knee-deep	point-after
v	hashmarks	dropkick	humpback	breakaway
a	grayshirt	redwash	redhot	–
p	overlap	downplay	outscored	–

У таблиці 1 є пропуски. Кількість пропусків збільшиться, якщо ми звернемо увагу на випадки утворення складних лексичних конструкцій із прийменниками. Даний тип композитів не є загальноприйнятим. Багато вчених сперечаються з приводу того, чи такі лексичні утворення можна назвати композитами. Г. Марчанд [10], наприклад, розглядає прийменник як один з можливих компонентів складного слова. Спершу розглянемо утворення типу $p + v$, $p + a$ і $v + p$:

- а) $p + v$: *to downplay, to outscore, to upend, the backswing, the upkeep*;
- б) $p + a$: *outscored, incoming, underplayed*;
- в) $v + p$: *breakaway, pinch-in*.

При поєднанні, прийменники і дієслова утворюють дієслова, але іноді це дає в результаті іменник, який, в англійській мові, може несподівано набувати функцію ядра. Однак, можна сперечатися стосовно того, що слова *backswing* або *upkeep* не мають структуру $p + v$, а структуру $p + p$ (зрештою *swing* і *keep* також закріплені у мові як іменники). На жаль, таке твердження не є дієвим стосовно слова *outscored*, яке спершу функціонує як іменник, хоча *scored* не закріплене у мові як іменник. Отже, здається, що такі «начебто» композити є результатом якогось іншого механізму [10, с. 130–133]. Т. Берг показав, що форми, наведені в прикладах (а) і (б), утворені за допомогою інверсії від фразових складних слів, в яких частина стоїть після головного слова [2]:

- play down —> *downplay*
- come in —> *income*
- keep up —> *upkeep*

Дані приклади є причиною того, чому ці складені слова потрібно розглядати як результат інверсії. Значна кількість складних лексичних одиниць англійської мови утворюються на основі фразових дієслів, або слів із постпозитивним компонентом. У своєму дослідженні І. М. Вислободська визначає, що найбільш частотними в англійській мові взагалі є наступні постпозитиви, які є недієслівними компонентами: up (482) → out (410) → off (233) → in (209) → on (199) → $down$ (191) → $away$ (134) → $into$ (112) → $over$ (111) → $around$ (104) → $about$ (88) → $back$ (83) → $upon$ (83) → for (63). Цей аналіз був проведений І. М. Вислободською методом вибірки фразових дієслів та виразів, що стали іменниками в результаті процесу функціональної переорієнтації а також методом кількісних підрахунків [1].

Отже, ймовірні типи композитних лексем $p + v$, $p + a$, $v + a$ є не результатом звичайних процесів основоскладання, а складеними словами, які виникають з інших словотвірних механізмів, наприклад інверсії або конверсії. Таким чином, основні моделі основоскладання можна представити наступним чином (табл. 2):

Таблиця 2

Моделі основоскладання

	Іменник (n)	Дієслово (v)	Прикметник (a)
Іменник	sinbin	stickhandle	knee-deep
Дієслово	hashmarks	dropkick	humpback
Прикметник	grayshirt	redwash	redhot

З таблиці видно, що іменники, дієслова і прикметники можуть вільно утворювати складні слова. Однак, дослідження показало, що не всі моделі основоскладання американського спортивного дискурсу є рівноцінно продуктивними. Аналіз моделей основоскла-

дань сучасного американського спортивного дискурсу проводився шляхом вибірки композитних номінантів з лексикографічних джерел, сторінок Інтернет видань, аудіо- та відеоматеріалів із записом спортивних матчів. Проаналізувавши 1068 складних лексичних одиниць, ми виявили 973 двокомпонентних складних слова, що становить 91,1 % від загальної кількості. Окрім цього, дослідження виявило, що лише 545 складних лексичних одиниць складаються з повнозначних основ іменника, прикметника та дієслова, що становить 51 % від загальної кількості досліджуваного матеріалу. Інші 49 % складних лексичних одиниць характеризуються використанням основ числівника, займенника, власних назв, прийменників та скорочень в якості їх компонентів. Кількісні параметри моделей основоскладання двокомпонентних складних слів американського спортивного дискурсу значно різняться (табл. 3). Так, наприклад, композитів, утворених за моделлю A + V набагато менше, ніж, скажімо, композитів, утвореними за моделлю N + N чи N + V. Найпродуктивнішою моделлю основоскладання в спортивній термінології є модель N + N.

Таблиця 3

**Кількісні параметри моделей основоскладання
двокомпонентних композитних номінантів в американському спортивному дискурсі**

Модель	Кількість одиниць від загальної кількості двокомпонентних композитів із повнозначними основами, %	Частка від загальної кількості досліджуваних лексичних одиниць, %
N + N	235/43,1	22
A + N	82/15	7,7
N + V	76/14	7,1
V + N	64/11,8	6
V + V	29/5,3	2,7
A + V	25/4,6	2,3
N + A	19/3,5	1,9
A + A	9/1,6	0,8
V + A	6/1,1	0,5
Інші моделі основоскладання (основи числівника, власні назви, постпозитиви)		49
TOTAL	545/100	1068/100

Проведене дослідження вказує на різноманіття можливих моделей утворення складних лексичних одиниць в американському спортивному дискурсі. Основною характерною рисою композитних номінантів даної терміносистеми є варіативність їх написання – один і той же композит може мати різну графічну форму, залежно від того, чи він вжитий у телерепортажі, чи на шпальтах газет. Дане положення створює певні труднощі та суперечності щодо визначення лексичної одиниці як складної або ж як словосполучення. Важливо пам'ятати, що велика кількість спортивних термінів, що складаються з двох, або більше слів, які пишуться окремо, є композитними номінантами, а не словосполученнями, виходячи з їх семантики та функціонування в мові. Компонентами в архітектоніці складного слова американського спортивного дискурсу можуть виступати абсолютно різні частини мови; їх поєднання визначає тип композита. Результати дослідження показали, що найбільш продуктивним компонентом основоскладання спортивної терміносистеми є іменник, зокрема моделі N + N, A + N та N + V. Однак, можна також зробити висновок про те, що незважаючи на широкий спектр

моделей основокладання, композитні номінанти американського спортивного дискурсу все ж мають певні обмеження щодо сполучуваності своїх компонентів. Прийменники широко вживаються при утворенні складних лексичних одиниць, де вони виступають постпозитивами. У подальшому слід звернути увагу на створення загального списку та словника композитних номінантів американського спортивного дискурсу для усунення суперечностей щодо визначення характеру лексичної одиниці та виділення основних тенденцій написання таких складних слів.

Список використаної літератури

1. Вислободська І. Функціональна переорієнтація у процесі формування цілісного значення фразових дієслів сучасної англійської мови (на прикладі ФД з лексико-семантичної групи «ПУХ») / І. Вислободська // Вісник Житомирського університету. – 2008. – Вип. 32. – С.85–89.
2. Berg T. The (in)compatibility of morpheme orders and lexical categories and its historical implications / T. Berg // English Language and Linguistics 2. – 1998. – P. 245–262.
3. Brekle H. Generative Satzsemantik und transformationelle Syntax im System der Englischen Nominalkomposition / H. Brekle. – München : Fink, 1970. – 178 p.
4. Compound words from Wikipedia, the free encyclopedia [Electronic resource]. – Mode of access: [http://en.wikipedia.org/wiki/Compound_\(linguistics\)#Formation_of_compound](http://en.wikipedia.org/wiki/Compound_(linguistics)#Formation_of_compound)
5. English Compound from Wikipedia, the free encyclopedia [Electronic resource]. – Mode of access: http://en.wikipedia.org/wiki/English_compound#Compound_nouns Rodriguez
6. Fabb N. Compounding / N. Fabb [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ai.mit.edu/projects/dm/bp/fabb-compounds.pdf>
7. Hatcher A. G. An introduction to the analysis of English compounds / A. G. Hatcher // Word. – 1960. – № 16. – P. 356–373.
8. Kastovsky D. The problem of productivity in word formation / D. Kastovsky // Linguistics. – 1986. – № 24. – P. 585–600.
9. La Formacion de palabras compuestas en ingles y en espanol. – Universidad de la Habana / J. Rodriguez [Electronic resource]. – Mode of access: http://dialnet.unirioja.es/servlet/fichero_articulo?codigo=2028310&orden=82279
10. Marchand H. The Categories and Types of Present Day English Word Formation / H. Marchand. – München: Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1969. – 214 p.

DMYTROSHKIN D. E.
Khmelnyskyi National University

COMPONENTS AND PATTERNS OF COMPOUNDING IN MODERN SPORTS TERMINOLOGY

Summary

The article deals with basic patterns of compounding in modern sports discourse. Structure of compound lexical units that are used in modern sports texts has been thoroughly analyzed. Frequency of use of basic components of compound words has been presented.

Key words: American sports discourse, compound word, compounding patterns.